

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ

**ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО
В ЦИФРОВУ ЕРУ:
ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР**

МАТЕРІАЛИ IV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

21 червня 2024 року

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

**Факультет психології, політології та соціології
Кафедра психології**

*IV МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА
КОНФЕРЕНЦІЯ*

**«ОСОБИСТІСТЬ ТА СУСПІЛЬСТВО В
ЦИФРОВУ ЕРУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВИМІР»**

21 червня 2024 року

Одеса – 2024

УДК 159.923.2(063)

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – **Аракелян М.Р.**, доктор юридичних наук, професор, проректор з наукової роботи Національного університету «Одеська юридична академія», заслужений юрист України.

Члени редколегії:

Цільмак О.М. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ульянов В.О. – доктор медичних наук, професор, професор кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Татьянчиков А.О. – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Лісовенко А.Ф. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія»;

Ташматов В.А. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології Національного університету «Одеська юридична академія».

Матеріали представлені в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за їх зміст.

Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір : матеріали IV міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 21 червня 2024 року) / за заг. ред. проф. Аракеляна М.Р. Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2024. 217 с.

УДК 159.923.2(063)

<i>Карасені О.В.</i> ФОРМУВАННЯ СТІЙКОСТІ ДО СТРЕСУ ТА ПІДТРИМКА ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ПІД ЧАС ВІЙНИ.	81
<i>Качур В.О.</i> ЧАС ЯК ПСИХОЛОГІЧНИЙ РЕСУРС ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.	84
<i>Корнута Л.М.</i> ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ ПУБЛІЧНОГО СЛУЖБОВЦЯ.	89
<i>Король О.О.</i> ЕТАПИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В ПСИХОЛОГІЇ.	92
<i>Лелюк А.С.</i> ОСОБЛИВОСТІ САМОАКТУАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ЮНАЦЬКОГО ВІКУ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.	100
<i>Лісовенко А.Ф., Карасені О.В.</i> ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ У КІБЕРПРОСТОРІ.	104
<i>Лісовенко А.Ф., Татъянчиков А.О., Короход Я.Д.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВЕДІНКИ ОСОБИСТОСТІ В КІБЕРПРОСТОРІ.	109
<i>Лохматова Д.О.</i> ОСОБИСТІСТЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ ТА КРИТИЧНИХ СИТУАЦІЯХ.	114
<i>Маковецька М.О.</i> ОСОБИСТІСТЬ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ: СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ	118
<i>Мамосуєва О.В.</i> ГЕНДЕРНІ ВІДМІННОСТІ РОЛЬОВИХ ОЧІУВАНЬ ПАРТНЕРІВ МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ.	122
<i>Марківська О.С.</i> ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ОБРАЗУ «Я» ЖІНОК В ЗАКОРДОННИХ ТА ВІТЧИЗНЯНИХ ПСИХОЛОГІЧНИХ ТЕОРІЯХ.	126
<i>Мілорадова Н.Е.</i> ПОСТТРАВМАТИЧНЕ ЗРОСТАННЯ – ПОШУК СЕНСУ ЖИТТЯ (ТЕХНІКА ІКІГАЙ).	131
<i>Наточій М.Е.</i> ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	135
<i>Онішкевич А.Д.</i> ТЕХНІКИ ВИРАЖЕННЯ ТА ПРОЖИВАННЯ ЕМОЦІЙ І ПОЧУТТІВ.	140
<i>Папінян В.В.</i> ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ПОЧУТТЯ ПРОВИНИ.	147
<i>Піневич І.Д.</i> ВПЛИВ СОЦМЕРЕЖ ТА ІНТЕРНЕТУ НА САМООЦІНКУ ОСОБИСТОСТІ.	150
<i>Рєпнова Т.П., Кирилов В.В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ПОЧУТТЯ ПРОВИНИ У НІМЦІВ ТА УКРАЇНЦІВ.	154
<i>Рєпнова Т.П., Мучичка А.В.</i> ПРОФЕСІЙНО ВАЖЛИВІ УМІННЯ, ЯКІ ДЕТЕРМІНУЮТЬ ПРОФЕСІЙНУ УСПІШНІСТЬ ПСИХОЛОГА.	158
<i>Роспорня Д.С.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ ДО КІБЕРСЕРЕДОВИЩА.	161
<i>Самара О.Є.</i> ПРОБЛЕМНЕ ПОЛЕ ЕКЗИСТЕНЦІЙНОЇ ТЕРАПІЇ ТА ЛОГОТЕРАПІЇ.	166
<i>Сорочинський О.В.</i> ПСИХОЛОГІЯ ПОДРУЖНЬОЇ ЗРАДИ.	170
<i>Степанюк Я.В., Федонюк С.В., Поручинський А.І., Ульянов В.О.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОГО СТАНУ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС НАВЧАННЯ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ	173
<i>Сухота І.В.</i> ЗВ'ЯЗОК ГЛОБАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ ТА СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ У СУСПІЛЬСТВІ.	178

Ключові слова: самоактуалізація, юнацький вік, задатки, автентичність, саморефлексія.

Key words: self-actualization, youth, predispositions, authenticity, self-reflection.

Лісовенко Анна Федорівна

кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології

Національний університет «Одеська юридична академія»

Карасені Олександра Василівна

здобувачка 2-го курсу факультету психології, політології та соціології

Національний університет «Одеська юридична академія»

ІДЕНТИЧНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ У КІБЕРПРОСТОРІ

Питання цифрової ідентичності стає критично важливим, адже з розвитком інформаційних технологій та поширенням інтернету люди все більше часу проводять в онлайн-середовищі, що впливає на їхнє самоусвідомлення, соціальну взаємодію та психоемоційний стан. У процесі дослідження ідентичності актуальним залишається питання як індивід формує свою ідентичність сьогодні і який рівень участі у цьому процесі реального та віртуального, цифрового світу. Кіберпростір створює нові можливості для самовираження, формування нових соціальних зв'язків та спільнот, але водночас породжує виклики, пов'язані з конфіденційністю, безпекою та аутентичністю.

Технології четвертої промислової революції, що стрімко увірвались у повсякденне життя більшості людей, висвітлюють нові ракурси проблеми формування ідентичності особистості, які, будучи мало вивченими з наукового погляду, вже стали повсякденною реальністю кожної людини, полем для практичних експериментів [3; 4; 5].

Розвиток інтернет-технологій, тотальної діджиталізації і, так званої, віртуальності є однією з найбільш значущих тенденцій у сучасному культурному та комунікативному просторі. Відбуваються зміни параметрів ідентифікаційних меж особистості, які стають все більш пластичними, гнучкими та мобільними. З погляду Е. Гідденса ідентичність характеризується як пристосування до середовища, що вибудовується залежно від навколишнього соціуму. На його думку, ідентичність розвивається і змінюється разом із епохою, відбиваючи динаміку культурно-історичного розвитку суспільства через призму дій індивіда. Так, конструювання власної ідентичності стає можливим у процесі комунікації та соціалізації, спираючись на потреби, породжені соціальним світом [3; 5].

Сьогодні в постійно мінливому світі дослідники ідентичності схильні розглядати її, насамперед, з погляду перформансу та наративу, часто опосередкованих цифровими технологіями та новими засобами візуалізації та комунікації. В результаті ідентичність стала будуватися за законами мас-медіа, презентації реклами та персонального брендингу, а сучасна людина презентується соціуму як зображення (фото та відео), текст, наратив. Таким чином, ідентичність перетворюється на штучну конструкцію, продукт уяви, з відтворюваними дискурсивними наративними практиками, так звану «брендову» ідентичність, з постійними характеристиками фрагментарності та дискретності, що виявляється як проекція того, що вимагається від особистості. Постійна мінливість, плинність ідентичності призводить її до зближення з ідентифікацією, постійним процесом становлення та «конструювання» індивіда. При цьому, постійне визначення та самовизначення ідентичності, безперервний процес ідентифікації змушує людину звертатися до пошуку певних стійких позицій, які могли б зробити ясною та визначеною її орієнтацію в такому нестійкому та змінному сучасному світі. У зв'язку з цим процес самопізнання, ідентифікації та соціалізації індивіда вибудовується у порядку творчого перетворення себе та навколишньої реальності [1; 2].

У розширеній Інтернетом публічній сфері з безліччю просторових координат люди вибирають, з яким простором себе асоціювати та

експериментують зі своїми ідентичностями. Надаючи величезного значення своєму публічному онлайн-образу, молоді люди старанно вибудовують його, створюючи за допомогою візуалізованих та вербальних образів свою віртуальну особистість та просуваючи її у мережевих структурах. Йдеться про так звану «проектно-брендову» ідентифікацію особистості [5]. При цьому, під тиском інформації мережевих комунікацій, людина, а разом із нею її віртуальний образ, змушена змінюватись та пристосовуватися до нових умов. Тобто, гнучка структура мережевих взаємодій породжує такого ж гнучкого децентралізованого суб'єкта, який має разові «штучно набуті» ідентичності. Людина, експериментуючи з різними реальними ідентичностями, формує особливий тип самопрезентації свого «фасадного Я». Ця ідентичність не вимагає від неї відмови від реальних ідентичностей та формується загальноприйнятими правилами і технічними можливостями, що дають мережеві платформи самопрезентації [5].

Відкритість, доступність різних реальностей дозволяє індивіду зустрічатися з різними культурами, не залишаючи власної оселі. Вплив різних подій (далеких і близьких), нескінченний потік інформації, можливості необмеженого вибору, постійна трансформація навколишньої реальності помітно впливає як на людину, так і на суспільство в цілому. У цьому ракурсі, процес створення образу ніколи не закінчується, породжуючи постійні сумніви та пошуки власного «Я». Тому, в умовах тотальної цифровізації всіх процесів, ідентичність утверджується і будується через процес комунікації, знецінюючи безпосередню близькість і посилюючи значущість інтернет-повідомлень, що стають контекстом формування думки та новим мережевим принципом комунікації, що має колосальний вплив на ідентифікацію індивіда [1; 4].

Бажання створювати віртуальні образи може бути пов'язане з тим, що реальний світ не надає різноманітні можливості для прояву всіх аспектів особистості. Крім того, справжнє життя може сприйматися надто знеособленим, конформним, нормативним. І те, й інше породжує бажання створювати віртуальні нестандартні образи і типажі. Крім того, віртуальне самовираження може задовольняти потребу у визнанні та підвищенні самооцінки. Для цього

люди створюють таку віртуальну особистість, яка відповідає їхньому ідеалу або ідеалу сучасного суспільства [3]. Але експериментування із самовираженням впливаючи на самоідентичність людини, може призводити до особистісних змін – як у кращу, так і гіршу сторону. При цьому припускаємо, що ядро особистості меншою мірою схильне до трансформації, а ось її соціальна ідентичність, репертуар самоподачі схильні до значних модифікацій.

Соціальні мережі, онлайн-ігри та інші платформи створюють нові контексти для соціальної взаємодії, що можуть як позитивно, так і негативно впливати на самооцінку та психоемоційний стан. З одного боку, вони можуть сприяти почуттю спільноти та підтримки, з іншого – викликати залежність, ізоляцію або депресію через порівняння з ідеалізованими образами інших [3].

З розвитком технологій віртуальної та доповненої реальності люди можуть створювати та взаємодіяти з альтернативними реальностями. Створені віртуальні образи можуть бути ідеалізованими версіями себе або зовсім іншими особистостями, що відкриває нові можливості для самовираження, але також піднімає питання аутентичності та реальності цих ідентичностей [1]. Цифрова ідентичність дозволяє зібрати в єдине ціле так звану множинність індивіда, ґрунтуючись на цифрових технологіях, інтегрованих у цілісну багатоканальну систему, в якій за умов заданих алгоритмів цифрових платформ безперервно формується публічна гібридна, транскордонна цифрова ідентичність сучасної людини. При цьому, людина позбавляється дуже важливої для формування справжньої ідентичності можливості – жити своїм реальним життям.

Важливим аспектом є також питання конфіденційності та безпеки в Інтернеті. Віртуальні ідентичності можуть бути вразливими до передачі персональних даних стороннім людям чи організаціям або до маніпуляцій з боку інших користувачів. Це вимагає усвідомленого підходу до створення та управління своїми цифровими образами, а також до використання Інтернету загалом. Усвідомлення ризиків та розуміння принципів безпечної поведінки в мережі є ключовими для збереження психологічного благополуччя та захисту своєї ідентичності [4].

Отже, ідентичність особистості та психологія у цифровому просторі є динамічними та взаємопов'язаними сферами, що постійно змінюються під впливом нових технологій та соціальних тенденцій. Розуміння цих процесів є важливим для ефективного використання цифрових ресурсів і збереження психологічного здоров'я в сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Лісовенко А.Ф. Проблема формування особистісної та соціальної ідентичності в епоху цифрової реальності // Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів ХХІ століття»: мат. Міжн. н.-пр. конф. Одеса:«Гельветика», 2022. Т.1. С. 303-306.
2. Усанова Л.А., Супрун Г.Г. Цифрова ідентичність як відображення інформаційного суспільства // Актуальні проблеми філософії та соціології: Науково-практичний журнал; НУ «ОЮА». Одеса, 2021. Вип. 30. С. 67-70.
3. Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace" Vol. 14, No. 2, 2020.
4. Jordan K. Digital Identity: Overcoming the Challenges of Protecting Our Online Identities, 2019.
5. Suler J. The basic psychological features of cyberspace. [Электронный ресурс] // In The Psychology of Cyberspace, – Режим доступа: www.rider.edu/suler/psycyber/basicfeat.html

Ключові слова: ідентичність особистості, кіберпростір, психологія, цифрова ідентичність, психічне здоров'я, соціальні мережі.

Key words: identity, cyberspace, psychology, digital identity, mental health, social networks.